

Prantsusse maal koli ennambest eggal ajastajal kolm-
kümmeend-tuhhat innimist selle többe kätte, nink
Rootsi maal koli ennambest iks kümnes ossa neist
latfist, ke ajastajal sündsiwa.

Minnewal saa-ajastajal, kos innimisse eggal wi-
sil naksima omma mõistust arrutama, nakkati ka
nõuwo otsma, kuis nõstme-többe wälja laggunewat
hädäda wõis keeläda. Mõnda nõuwo peeti ärra, ent
se kii es awwita paljo middage. Sis ärrat Jum-
mal ütte arsti Englis - maal, kelle nimmi Jenner
olli. Jo 1768 ajastajal pand temma täphele, et
lehmi uddaride küllen ütte többe nättäs, mes inni-
miste nõstme sarnane om. Lehmi-nüsmisse man-
naksit innimissele se többi; nemma saiwa ennege nei-
de ihho paika külge, mes lehma uddarid olliwa put-
nu, wille, mes nelle neidi waiwa teiwa; — ent
kii ne innimisse jäiwa nõstme többe wabbas, ehk
nemma kül nõstme-többitsidega kofko puttewa.
Kolmkümmeend ajastaiga olli se arst holelik nink teg-
gew, sedda asja täwweste ärra nõudma, nink sis
kulut temma sel täpseal ajastal 1798 sedda tulluliku
tarfust, mes temma olli löidnu. Temma wõt mädäda
lehma uddaride wille sissest nink pand sedda hawu
sisse, mes kää-warre külge olliwa tettü, nink neide
kottuste pääl tulliwa willi üles, mes weidi hädäda

teiwa. — Kii, ke sedda többe olliwa pöddenu, olli-
wa kure nõstmete wasta kaitsetu.

Se tullulik affi sai se figest Europa-ma rahwast
wastawõetus nink prugitus, nink eggauts meist tijap,
et ka meije maal eggal ajastajal latfise sel wiisil
nõstme pantas.

Meije olleme teile sedda asja juttustanu nink
tohame päle se teile weel mõnda õppust nink juh-
hatamist anda:

Kunna meije päiwel neide kaitsewa nõstme pan-
neminne kigin paigun sünnip, sis ei wõi kure lomo-
likku nõstme mitte ennamb ni wõimust wõtta nink
ülle kää minna, kui ennitsel ajal. Ent sedda suurt
hätteggo, mes meile sel wiisil om näüdetu, ei peta
mitte ni kallis, kui sedda õigusse perrast sünnis pid-
dada. Kui wannembid mannitsedas, omme latfise
laske kaitsewa nõstme panda, sis kuleme mõnda neist
ütlewat: misperrast peame Jummalä õigust henne
kätte kiskma? Nõstme tulles Jummalä kääst; in-
niminne peap neid pöddema, ei tohi püda kawwalal
kombel neide eest ärra tagganeda. Ent nisuggutsille
ütleme meije: Jummal lassap ka kilmä, wiisma